

Lausunto Porvoon Kilpilahden, Kulloon ja Mickelsbölen osayleiskaavan valmisteluvaiheesta

Maakuntahallitus 24.08.2026 § 110
220/06.02.00/2026

Tiivistelmä

Porvoon Kilpilahden, Kulloon ja Mickelsbölen osayleiskaava on valmisteluvaiheessa (kaavaluonnos). Kaava-alueeseen kohdistuu useita, maakuntakaavassa osoitettuja valtakunnallisia, maakunnallisia ja/tai seudullisia intressejä. Osayleiskaavaluonnoksessa on hyvin huomioitu kaavatyötä ohjaavan Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan tavoitteet ja kaavaratkaisu. Lausunnossa on tuotu esille kaavan jatkovalmistelussa huomioon otettavia näkökulmia mm. maakunnallisiin ekologisiin verkostoihin, paikallisen kaupan rajoihin, ilmastovaikutusten arviointiin, Itärataan, sekä energiansiirtoverkkoihin liittyen.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Porvoon kaupunki on pyytänyt lausuntoa Kilpilahden, Kulloon ja Mickelsbölen osayleiskaavan valmisteluaineistosta. Lausunnon määräaika on 30.8.2026.

Kaava-aineistot ovat saatavilla Porvoon kaupungin nettisivuilta:

<https://www.porvoo.fi/asuminen-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavat/kilpilahden-kulloon-ja-mickelsbolen-osayleiskaava/>

Asian tausta

Kaava-alueen sijainti ja laajuus

Kaava-alue sijaitsee Porvoon länsiosassa rajautuen Sipoon kunnan rajaan. Kaava-alue pitää sisällään Kilpilahden teollisuusalueen, sekä Kilpilahden, Kulloon ja Mickelsbölen kylät. Kaava-alueen läpi kulkee valtatie 7. Suunnittelualueen maapinta-ala on noin 68 neliökilometriä ja vesipinta-alaa noin 7,3 neliökilometriä.

Kaavan tavoitteet ja vaiheet

Osayleiskaavan keskeisenä tavoitteena on sovittaa yhteen asumisen, elinkeinojen, liikenteen ja ympäristöarvojen kehittäminen. Kaavan lähtökohtana on alueen kehittäminen kylämäisenä ja maaseutumaisena asuinympäristönä, sekä turvata Kilpilahden teollisuusalueen ja siihen liittyvien työpaikka- ja logistiikka-alueiden kehittämisedellytykset. Uusi asutus ohjataan kaavassa pääosin Kulloon palvelukylään ja muihin olemassa oleviin kyläalueisiin, sekä niiden läheisyyteen.

Elinkeinotoiminnot, erityisesti teollisuus ja logistiikka, keskittyvät pääosin moottoritien eteläpuolelle ja Sipoon rajalle. Liikennejärjestelmän kehittämisessä varaudutaan Itäradan toteuttamiseen sekä parannetaan alueen tieverkkoa.

Osayleiskaavatyö käynnistyi maanomistajille suunnatulla kyselyllä vuodenvaihteessa 2017-2018. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä ja lausunnoilla syksyllä 2023. Kaavaehdotus on tarkoitus saattaa lausunnoille vuonna 2027.

Kaavatilanne

Suunnittelualueella on voimassa kaksi osayleiskaava: Sköldvikin osayleiskaava (1988), sekä Kylien ja haja-asutusalueiden osayleiskaava (1996).

Kilpilahden teollisuusalueella on voimassa useita asemakaavoja, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 1150 hehtaaria. Jätekeskuksen asemakaavoitetun alueen pinta-ala suojaviheralueineen on noin 45 hehtaaria, ja Kulloon yritysalueen pinta-ala noin 90 hehtaaria.

Kaava-alueella on vireillä useita asemakaavoja. Kilpilahden suurteollisuusalueen kattava Kilpilahti ja Kulloo -asemakaava sekä Kilpilahti Innovaatietie -asemakaava ovat hyväksymisvaiheessa.

Lisäksi mainittakoon Kulloo - Mickelsbölen kyläasutusta ohjaavan osayleiskaavatyön yhtenä lähtökohtana kaupunginvaltuuston vuonna 2014 hyväksymä kylärakenneohjelma, jossa Kulloo nimettiin palvelukyläksi.

Maakuntakaava

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa (AKL 32§).

Suunnittelualuetta koskee Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaava, joka on osa Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuutta. Uusimaa-kaavan kokonaisuuteen kuuluvat kolme vaihemaakuntakaavaa ovat saaneet lainvoiman 13.3.2023 korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä. Kaavakokonaisuus korvaa aiemmin voimassa olleet maakuntakaavat, lukuun ottamatta Östersundomin alueen maakuntakaavaa ja 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisua. Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnot huomioitava samanaikaisesti.

Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa suunnittelualueella ovat voimassa seuraavat kaavamerkinnot määräyksineen:

- Teollisuus- ja varastoalue, jolla on/jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen (T/kem)
- Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalue (Kilpilahti ja Kulloo)
- Valtakunnallisesti merkittävä kaksiajoratainen tie (VT 7)
- Maakunnallisesti merkittävä tie (Maantie 148 ja 170)
- Seudullisesti merkittävä tie (Kilpilahdentie)
- Liikennealue, Satama (Kilpilahden öljysatama Sköldvik)
- Yhdysrata (Sköldvikin rata)
- Pääradan ohjeellinen linjaus (Ratayhteys lentoradalta Porvooseen)
- Laivaväylä
- Veneilyn runkoväylä
- Metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä
- Suojelualue (Fågelmossen, Klobbudden)
- Natura 2000-alue (Boxin suot)
- Viheryhteystarve (Kulloo)
- Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (Svartbäckin kivilouhos ja Pedarsändan kalmisto)
- Voimajohto
- Kaasuputki
- Kaukolämmön siirron yhteystarve
- Pohjavesialue (Mickelsböle)

- Runkovesijohdon ohjeellinen linjaus
- Jätteenkäsittelyalue (Kilpilahden jätekeskus)
- Kilpilahden konsultointivyöhyke
- Kilpilahden suojavyöhyke

Lisäksi kaava-aluetta koskevat maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset, joista osayleiskaavan kannalta keskeisimmät määräykset ovat seuraavat:

- Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja.
- Alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen.
- Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävä liikumisen edellytykset.
- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon Natura 2000 -ohjelmaan kuuluvat tai siihen kuuluviksi ehdotetut alueet, turvattava alueiden yhtenäisyys, arvioitava suunnitelmasta alueelle kohdistuvat vaikutukset ja huolehdittava, ettei merkittävästi heikennetä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on ehdotettu tai sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Suunnitelman vaikutukset ja hyväksymisedellytykset tulee arvioida siten kuin luonnonsuojelulaissa on säädetty. Vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon mahdolliset yhteisvaikutukset muiden suunnitelmien ja hankkeiden kanssa. Suunnittelussa tulee käyttää valtioneuvoston Natura-alueita koskeviin päätöksiin sisältyviä aluerajauksia sekä viimeisimpiä Natura-tietolomakkeita.
- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä vesiensuojelua ja pyrittävä parantamaan vesien ekologista tilaa.
- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset ja varastot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava näitä koskeva ajantasainen tieto turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesilta ja pyydyttävä pelastusviranomaisen lausunto.

Ehdotus lausunnoksi

Maakuntakaavan keskeiset tavoitteet

Maakunnallisesta ja valtakunnallisesta näkökulmasta tarkasteltuna Porvoon Kilpilahden alue on tärkeä teollisuus- ja työpaikkatoimintojen alue. Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa Kilpilahteen on osoitettu T/kem-merkintä, joka on myös ainoa T/kem-merkintä Uudenmaan maakuntakaavoissa. Kilpilahteen on osoitettu myös tuotannon- ja logistiikkatoimintojen alueen maakuntakaavamerkintä, sekä useita teollista toimintaa palvelevia liikenneyhteyksiä ja väyliä koskevia merkintöjä.

Maakuntakaava on otettu huomioon osayleiskaavatyön tavoitteita muodostettaessa. Osayleiskaavatyön tavoitteena on mm. ratkaista alueen elinkeinotoimintojen ja liikenteen sekä alueen muun maankäytön ja ympäristön arvokkaiden erityispiirteiden yhteensovittaminen. Ratkaisujen löytäminen alueen osittain ristiriitaisiin maankäyttöintresseihin edistää maakuntakaavan toteutumista. Kilpilahti on elinkeinonäkökulmasta katsottuna jopa valtakunnallisesti merkittävä alue, jonka elinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset tulee turvata samalla ottaen huomioon

muut alueeseen kohdistuvat valtakunnalliset ja maakunnalliset tarpeet ja alueen erityiset arvot.

Yhdyskuntarakenne

Kaavassa uudet rakentamiseen tarkoitetut alueet on osoitettu pääasiassa olemassa olevan kylärakenteen, elinkeinotoimintojen ja muun infrastruktuurin yhteyteen. Osayleiskaavassa osoitetut uudet pientalo- ja kyläalueet ovat luonteeltaan nykyistä rakennetta täydentäviä tai sijaitsevat olemassa olevien kyläalueiden välttömässä läheisyydessä.

Kaavaluonnos on alue- ja yhdyskuntarakenteen ja yhdyskuntarakenteen kestävä kehittämisen osalta maakuntakaavan mukainen. Kaavassa ei kuitenkaan oteta kantaa uusien alueiden vaiheistukseen, mikä voisi tukea maakuntakaavan tavoitteita tukeutua ensisijaisesti olevaan rakenteeseen.

Väestö

Kaava-alueelle on laadittu mitoitustarkastelu, ja rakennuspaikat on laskettu emätilaperiaatteen mukaisesti. Kaavan mitoitus perustuu edullisuusvyöhykkeisiin, joita ovat kyläalue, kylän laajenemisalue, peltoalue ja haja-asutusalue. Ranta-alueilla on käytetty omaa mitoitustarkastusta. Kaavaselostuksessa ei kuitenkaan ole esitetty, kuinka suuri on kaavan mahdollistama lisäys. **Kaavakokonaisuuden hahmottamiseksi sekä vaikutusten arvioimiseksi tarkemmat mitoitustiedot ja kaavan mahdollistama väestönlisäys olisi hyvä tulla kaava-aineistoissa ilmi.**

Liikenne

Kaavassa on osoitettu suunnitteilla olevan Itäradan linjaus Sipoon ja Porvoon kuntarajalta Grejksenttielle saakka. Linjaus on osoitettu kaavassa alustavien suunnitelmien mukaisesti. Lisäksi kaavassa osoitetaan Itäradan ratalinjauskäytävä, jolle saa sijoittaa rautatiehen liittyvät rakenteet, suoja-alueet, huoltotiet ja meluntorjuntaratkaisut. Kaavan tavoitteena on turvata radan toteuttamismahdollisuudet, sekä ohjata maankäyttöä radan läheisyydessä.

Osayleiskaavaluonnoksessa osoitettu Itäradan linjaus eroaa jonkin verran voimassa olevassa Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa osoitetusta pääradan ohjeellisesta linjauksesta, mutta pitkälti vastaa valmisteilla olevassa, keväällä 2026 nähtävillä olleessa VISIO-vaihemaakuntakaavaluonnoksessa osoitettuja radan vaihtoehtoisia linjauksia. VISIO-kaavan jatkovalmistelussa linjausvaihtoehtoja tullaan karsimaan. Maakuntakaavaehdotuksessa tullaan esittämään yksi ohjeellinen linjaus Itäradalle. Uudenmaan liitto toteaa, että **osayleiskaavan ja VISIO-kaavan jatkovalmistelussa on tärkeä huolehtia kaavaratkaisujen yhdenmukaisuudesta.**

Elinkeinot ja kauppa

Teollisuus- ja työpaikka-alueet on keskitetty kaavaratkaisussa moottoritien eteläpuolelle, sekä Sipoon vastaiselle rajalle kaava-alueen länsiosaan. Kilpilahden teollisuusalue on osoitettu teollisuus- ja varastointialueena, jolle saa sijoittaa merkittävän vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoitavan laitoksen. Kullon yritysalue on osoitettu teollisuus- ja varastointialueeksi. Kaavassa yritysalue laajenee moottoritien ja Sköldvikin radan, sekä Nesteentien rajaamalla alueella. **Teollisuus- ja työpaikka-alueet vastaavat liiton näkemyksen mukaan sekä voimassa olevan, että valmisteilla olevan VISIO-kaavan tavoitteita.**

Moottoritien ja tien 148 risteyskohtaan on osoitettu alueita merkinnällä Uusi palvelujen ja työpaikkojen alue (P+TP-1). Suunnittelumääräyksen mukaan ”Alueelle saa sijoittaa myös toimintaan liittyvää myymälätilaa sekä merkitykseltään paikallista vähittäiskauppaa ja paikallista paljon tilaa vaativaa kauppaa.” Uudenmaan liitto toteaa, että **paikallisuuden rajat tulisi määritellä suunnittelumääräyksessä**. Alueella on voimassa maakuntakaavan kauppaa koskeva yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. Myös palvelujen alueita (P) koskee sama maakuntakaavan yleinen suunnittelumääräys.

Kulttuuriympäristö

Maakuntakaavassa osoitetut kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet on osoitettu osayleiskaavaluonnoksessa asianmukaisesti ja niitä koskien on annettu kulttuuriympäristön arvojen vaalimiseen liittyviä määräyksiä. Osayleiskaava ei myöskään mahdollista aurinkovoimaloiden sijoittamista valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaille kulttuurimaisema-alueille.

Pitkälti olevaan rakenteeseen tukeutuvat, luonteeltaan nykyistä rakennetta täydentävät uudet asuinrakennuspaikat eivät merkittävällä tavalla muuta maaseutumaisen maiseman luonnetta. Paikoin uudisrakentamisen mahdollistavat alueet on sijoitettu viljelyaukeiden muodostamaa avointa maisematilaa rajaaville metsäisille alueille, jolloin rakentamisen toteutuessa alueen maisemakuva jonkin verran muuttuu.

Viherrakenne, luontoarvot ja ekologiset yhteydet

Maakuntakaavan yleismääräys edellyttää, että ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava viranomaispäätösten, inventointien tai rekisterien ajantasainen tieto arvokkaista alueista, kohteista ja yhteyksistä mukaan lukien alueiden ja kohteiden tarkemmat rajaukset.” Kilpilahden, Kulloon ja Mickelsbölen osayleiskaavan luontoselvityksessä (2023) tunnistetut maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet on huomioitu kaavaratkaisuissa suojelualuemerkinä.

Suunnittelualueelle sijoittuu maakuntakaavan Kulloon viheryhteystarve. Sen suunnittelumääräyksen mukaan: ”yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava, että merkinnällä osoitettu yhteystarve säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa lajiston liikkumismahdollisuudet, virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet sekä ylläpitää maisema- ja luontoarvoja. Lisäksi viheryhteyden tarkkaa sijaintia ratkaistaessa on selvitettävä, että yhteydellä on edellytykset toimia osana laajempaa ekologista ja virkistyksellistä verkostoa.”

Osayleiskaavaluonnoksen selostuksen mukaan kaava huomioi maakuntakaavan mukaiset viheryhteydet, ja ne varataan maakuntakaavan periaatteiden mukaisesti. Ekologisia yhteyksiä ei ole kuitenkaan merkitty kaavaan, eikä kaava-aineistosta selviä, mistä Kulloon viheryhteystarpeen on suunniteltu kulkevan ja mitkä toteuttamisedellytykset sillä olisi. Ekologista yhteyttä heikentäviä toimintoja on kaavaluonnoksessa osoitettu niin, että yhteydelle ei jää yhtä selkeää kohtaa. **Uudenmaan liitto edellyttää, että kaava-aineistoon selvennetään, mistä kohdasta tai kohdista ja millä tavalla Kulloon viheryhteystarvemerkinä voi toteutua tai kehittyä ekologisena yhteytenä.**

Maakunnallisten yhteyksien tavoitteena yleisesti on 500-1000 metriä leveä yhteys, joka toimisi mahdollisimman isolle osalle lajistosta. Ekologisesti tarkasteltuna suositeltavaa on tätäkin leveämpi yhteys (Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella 2018). Jotta yhteys toimisi monipuolisesti lajistolle, sillä tulisi olla suojaavaa kasvillisuutta ja latvuspeitteisyyttä. Mikäli leveys on alle 500 metriä, ei tällainen kapeikko saisi olla leveyttään pidempi. Myöskään kapeikkoja ei saisi olla peräkkäin lähellä toisiaan. Leveysvaatimuksen perusteena yleisesti on se, että ihmisen läsnäolon ja liikkumisen on todettu vaikuttavan luonnoneläinten käyttäytymiseen noin 250 m vyöhykkeellä viheralueen reunasta (Kestävät kaupunkiseudut – Kriteereitä ja mittareita suunnittelun työvälineiksi, Söderman&Saarela, Suomen ympäristö 25/2011).

Yleiskaavaluonnoksessa ei tuoda esiin, että suunnittelualueella olisi tarkasteltu tai huomioitu ekologisia verkostoja. Maakunnallisia ekologisia verkostoja on mahdollista tarkastella Uudenmaan liiton paikkatietoaineistolla, joka on saatavissa linkistä [Ekologiset verkostot | Avoimet aineistot](#) . Maakuntatason selvityksessä [Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella](#) (2018) on tiedot maakunnallisista verkostoista ja yhteyksistä. On tärkeää, että luontoarvot, mukaan lukien ekologiset verkostot selvitetään ja suhteutetaan maakuntakaavan tilanteeseen osana kuntakaavoitusta, jotta ekologisten verkostojen toimivuutta voidaan säilyttää ja edistää Uudellamaalla.

Osayleiskaavaluonnoksen suunnittelualueella on tunnistettu erityisesti huomionarvoisia yhteyksiä Uudenmaan liiton ekologisten verkostojen aineistossa. Huomionarvoiset yhteydet ovat merkittäviä yhteyksiä, joille on vähän vaihtoehtoja. Näistä yksi ulottuu osayleiskaavaluonnoksessa luonnonsuojelualueeksi osoitetun Fågelmosseinin itäisen osan koillispuolelle sekä siitä pohjoisemmaksi kulkeviin yhteyksiin. Tälle alueelle on kaavaluonnoksessa osoitettu uutta teollisuus- ja varastoalueiden rakentamista. Toteutuessaan rakentaminen katkaisisi aiemmin mainituissa Zonation-analyysissä tunnistetut lounais-koillisuuntaiset ekologiset yhteydet. Boxin soiden Natura-alueelta on syytä säilyttää yhteys koilliseen.

Osayleiskaavan jatkovalmistelussa tulee huomioida suunnittelualueen maakunnalliset ekologiset verkostot sekä selvittää, miten ekologisia yhteyksiä edistetään kaavalla.

Uudenmaan liitto kiittää siitä, että kaavaratkaisussa on huomioitu ekologisen kompensaation ja luonnon ennallistamisen edistäminen osoittamalla siihen soveltuvia alueita kaavassa. Erityisen hienoa on kaavamääräys, joka huomioi kompensaatioon ja ennallistamiseen soveltuvien alueiden linkittymisen osaksi laajempaa ekologista verkostoa. Alueet sijoittuvat osayleiskaavaluonnoksessa sen luoteiskulmaan, jolla on merkitystä Sipoonkorven kytkeytymisessä itään. Hyvitysalueiden tuottaminen kyseiselle alueelle on maakunnallisten ekologisten verkostojen kannalta siis kannatettavaa. Oleellista niiden kannalta on samalla, että kaavan luoteiskulman alueelle ei tulisi yhtään enempää esteitä, kuin mitä valtakunnallisista hankkeista on suunniteltu tulevaisuuteen. Yleiskaavaluonnokseen merkityt uudet ohjeelliset voimajohtot sekä Itärata luovat toteutuessaan esteitä ekologiselle verkostolle. Voimajohtojen suunnittelussa onkin tarpeen huomioida estevaikutuksen vähentäminen.

Kompensaatioon tai ennallistamiseen soveltuvan alueen merkintä kaavassa on ”ekok”. Ekok-kaavamerkintä ilmaisee, että kaavakohde kuvaa ekologisen kompensaation alueen. Jos merkinnän tarkoituksena on osoittaa potentiaalia, kannattaa kuitenkin pohtia, voisiko merkintänä olla jokin kehittämiseen viittaava, jotta se ei sekoitu varsinaisen rekisteröidyn

hyvitysalueen merkintään. Lisäksi Uudenmaan liitto pitää hyvänä toimintatapaa, jossa M-alkuisten merkintöjen osalta alueen osayleiskaavan mitoitusperusteiden mukainen rakennusoikeus on siirretty saman maanomistajan eri alueille.

Energia

Kilpilahden alueen teollisuuden sähköistyminen ja uudet vetyhankkeet vaativat merkittävää sähkönsiirtokapasiteetin kasvattamista. Kaavassa on osoitettu uudet ohjeelliset 400 kV:n ja 400+110 kV:n voimajohdot Anttilasta Kilpilahteen korvaamaan nykyisiä 110 kV:n yhteyksiä. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että näille voimajohdoille ja sähköasemien laajennuksille turvataan riittävät tilavaraukset, sillä ne ovat edellytys alueen energaintensiivisen teollisuuden vihreälle siirtymälle ja toimitusvarmuudelle.

Uudenmaan voimassa olevissa maakuntakaavoissa sekä erityisesti valmisteilla olevassa VISIO-kaavassa korostetaan puhtaan siirtymän ja vetytalouden maankäytöllisiä edellytyksiä. Kilpilahden alue on yksi Suomen vetytalouden merkittävimmistä solmukohdista. Osayleiskaavaluonnoksessa on varattu tilaa valtakunnallisen vedyn siirtoverkon toteuttamiselle (merkinnät k-1, uusi kaasulinja ja vaihtoehtoinen kaasulinja). **Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että Gasgrid Finland Oy:n kansallisen vetyverkoston linjausvaihtoehdot on kytketty osaksi kaavaratkaisua** jo tässä vaiheessa YVA-menettelyjen rinnalla. On tärkeää, että kaavassa asetettu k-1-merkintä mahdollistaa joustavan, mutta muun maankäytön kanssa yhteensovitetun reitinvalinnan jatkosuunnittelussa. Lisäksi Uudenmaan liitto toteaa, että **kaavaratkaisussa on huolehdittava siitä, että se osaltaan mahdollistaa Tolkkiin suunnitteilla olevien vety- ja metaanilaitosten kytkeytymisen Kilpilahden teollisuusalueelle ja toisaalta olemassa olevaan kaasuverkkoon.**

Osayleiskaavassa on tutkittu ja osoitettu alueita teollisen mittakaavan aurinkovoimaloille. Maakuntakaavan tavoitteiden mukaan uusiutuvan energian tuotantoa tulisi ohjata ensisijaisesti jo rakennettuun ympäristöön, teollisuusalueiden yhteyteen ja muun maankäytön kannalta haasteellisille joutoalueille.

Kaavassa on tunnistettu kaksi aurinkovoimalle potentiaalista peltoaluetta (Taviskärr ja Nyby), jotka on osoitettu merkinnällä aur-1. **Uudenmaan liitto pitää perusteltuna, että aurinkovoimaa keskitetään olemassa olevan sähköverkon ja teollisuuden läheisyyteen.**

Kaavamääräyksissä asetetaan aurinkovoimalle reunaehtoja: Aurinkovoimaa ei saa sijoittaa pohjavesialueille, maa tulee voida palauttaa maatalouskäyttöön, ja luonnon ja eläinten tarvitsemat viheryhteydet on turvattava. **Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että aur-1-alueiden tarkemmassa suunnittelussa varmistetaan, ettei aurinkopaneelien sijoittelu aiheuta merkittävää haittaa alueen arvokkaille kulttuurimaisemille ja että hulevesien hallinnasta huolehditaan kaavamääräysten mukaisesti.**

Yhteenvetona energia-asioista Uudenmaan liitto toteaa, että Kilpilahden, Kullon ja Mickelsbölen **osayleiskaavan luonnos edistää hyvin maakuntakaavan energia- ja ilmastotavoitteita.** Kaava luo pitkäjänteiset maankäytölliset edellytykset Kilpilahden alueen vihreälle siirtymälle, sähköistymiselle ja vetytaloudelle.

Ympäristöhäiriöt

Osayleiskaavassa on osoitettu Kilpilahden suuronnettomuusvaarallisen teollisuuden Seveso-konsultointiväyhykkeiden rajaukset, jotka vastaavat maakuntakaavassa osoitettuja rajauksia. Suojavyöhykkeillä sallitaan vain tietyntyyppinen maankäyttö, sekä estetään uusien vakituisten ja vapaa-ajan asuinrakennusten tai muiden herkkien toimintojen rakentaminen.

Tieliikenne on suunnittelualueen merkittävin melulähde. Kaavassa on osoitettu liikenteen melualueet merkittävimpien melua aiheuttavien teiden osalta. Lähes kaikki uudet rakennuspaikat on sijoitettu melualueiden ulkopuolelle. Niillä uusilla rakennuspaikoilla, jotka sijoittuvat melualueelle, on kaavamääräyksissä edellytetty melun huomioon ottamista rakentamisessa ja piha-alueiden toteutuksessa. Melualueet on otettu kaavassa asianmukaisesti huomioon.

Kaavassa on osoitettu merkinnällä Pilaantunut maa-alue alueet, joiden maaperä on tutkittava ja kunnostettava ennen rakentamiseen ryhtymistä. Lisäksi yleisissä suunnittelumääräyksissä todetaan pilaantuneiden maiden osalta, että pilaantuneet maat tulee tunnistaa ja ottaa huomioon suunnittelussa ja rakentamisessa. Pilaantunut maaperä on määräysten mukaan kunnostettava käyttötarkoituksen mukaisella tavalla.

Yleisissä määräyksissä todetaan myös, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee edistää massojen suunnitelmallista kierrätystä ja hyödyntämistä. Kaavaselostuksesta ei kuitenkaan käy ilmi, miten massojen kierrätystä ja hyödyntämistä tullaan tarkemmin edistämään. Tavoite itsessään on hyvä, ja **Uudenmaan liitto kannustaa esittämään osayleiskaavassa keinoja maa-ainesten kiertotalouteen ja massojen hallintaan luonnonvarojen kestävästä käytöstä edistämiseksi.**

Ilmastovaikutukset ja hiilensidonta

Osayleiskaavan yleisenä tavoitteena on edistää ilmastonmuutoksen hillintää ja varautua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, sään ääri-ilmiöihin ja tulviin. **Ilmastovaikutusten arviointi on laadittu varsin suppeasti** arvioimalla lähinnä maankäytön muutoksesta aiheutuva hiilinielujen väheneminen. Uusien teollisuus- ja työpaikka-alueiden rakentamisella on kuitenkin moninkertainen kielteinen vaikutus kaavan mahdollistamiin muihin maankäytön muutoksiin verrattuna. **Rakentamisvaiheen vaikutusten tunnistamiseen ja vaikutusten lieventämiseen tulisikin jo osayleiskaavassa kiinnittää enemmän huomiota.**

Kilpilahden alue on kansallisestikin erittäin merkittävä aluekokonaisuus vihreän siirtymän kannalta. Arvioinnissa on tuotu esille kaavan mahdollistavan teollisuuden ja energiatuotannon sijoittamisen välilliset päästövähennykset, mutta niiden merkittävyyttä tai ajallista vaikuttavuutta ei ole arvioitu. Kaavaselostuksen mukaan näiden vaikutusten suuruus riippuu toteutuvien toimintojen laadusta ja mittakaavasta.

Osayleiskaavassa on tarpeen tarkastella tarkemmin alueen päästövähennyspotentiaalia sekä päästöjen lieventämisen keinoja maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Ilmastovaikutusten arviointia on tarpeen täydentää kuvaamalla selkeästi mitkä kaavaratkaisut aiheuttavat toteutuessaan välittömiä kasvihuonekaasupäästöjä ja mitkä maankäytölliset tekijät vastaavasti hillitsevät päästöjen muodostumista tulevaisuudessa tiettyjen oletusten toteutuessa. Lisäksi on tarpeen kuvata, miten kaavassa on huomioitu ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja ilmastoriskeihin varautuminen. Tulvat ja hulevedet on huomioitu, mutta arvioinnista puuttuvat esimerkiksi lämpösaarekeilmiö ja energiahuollon ilmastonkestävyys.

Yhteenveto Uudenmaan liiton lausunnon keskeisistä viesteistä osayleiskaavan jatkovalmistelua varten

- Osayleiskaavaratkaisussa on hyvin huomioitu kaavatyötä ohjaavan Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan tavoitteet ja kaavaratkaisu
- Kaavaluonnos on alue- ja yhdyskuntarakenteen ja yhdyskuntarakenteen kestävä kehittämisen osalta maakuntakaavan mukainen
- Kaavakokonaisuuden hahmottamiseksi, sekä vaikutusten arvioimiseksi tarkemmat mitoitustiedot ja kaavan mahdollistama väestönlisäys olisi hyvä tulla kaava-aineistoissa ilmi
- Osayleiskaavan ja VISIO-kaavan jatkovalmistelussa on tärkeä huolehtia kaavaratkaisujen yhdenmukaisuudesta Itäradan linjauksen osalta
- Palveluiden ja työpaikkojen alueiden suunnittelumääräyksissä tulisi määritellä paikallisen kaupan rajat
- Uudenmaan liitto edellyttää, että kaava-aineistoon selvennetään, mistä kohdasta tai kohdista ja millä tavalla Kullon viheryhteystarvemerkin voi toteutua tai kehittyä ekologisenä yhteytenä
- Osayleiskaavan jatkovalmistelussa tulee huomioida suunnittelualueen maakunnalliset ekologiset verkostot sekä selventää, miten ekologisia yhteyksiä edistetään kaavalla
- Uudenmaan liitto kiittää siitä, että kaavaratkaisussa on huomioitu ekologisen kompensaation ja luonnon ennallistamisen edistäminen osoittamalla siihen soveltuvia alueita kaavassa
- Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että Gasgrid Finland Oy:n kansallisen vetyverkoston linjausvaihtoehdot on kytketty osaksi kaavaratkaisua
- Kaavaratkaisussa on huolehdittava siitä, että se osaltaan mahdollistaa Tolkkisiin suunnitteilla olevien vety- ja metaanilaitosten kytkeytymisen Kilpilahden teollisuusalueelle ja toisaalta olemassa olevaan kaasuverkkoon
- Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että aur-1-alueiden tarkemmassa suunnittelussa varmistetaan, ettei aurinkopaneelien sijoittelu aiheuta merkittävää haittaa alueen arvokkaille kulttuurimaisemille ja että hulevesien hallinnasta huolehditaan kaavamääräysten mukaisesti
- Uudenmaan liitto kannustaa esittämään osayleiskaavassa keinoja maa-ainesten kiertotalouteen ja massojen hallintaan luonnonvarojen kestävä käytön edistämiseksi
- Ilmastovaikutusten arviointi on laadittu varsin suppeasti.
- Uusien teollisuus- ja työpaikkoja-alueiden rakentamisesta aiheutuvien ilmastovaikutusten lieventämiseksi tulisi kiinnittää enemmän huomiota.
- Osayleiskaavassa on tarpeen tarkastella tarkemmin alueen päästövähennyspotentiaalia sekä päästöjen lieventämisen keinoja.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Asian käsittely:

Pöytäkirjaan merkittiin, että Frida Sigfrids poistui kokouksesta esteellisenä (yhteisöjäävi) tämän asiakohdan käsittelyn ajaksi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntija Tanja Lamminmäki

Täytäntöönpano:

Päätösote: Porvoon kaupunki